

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE VERBO DEI|| scripto & non scripto,|| QVATVOR LIBRIS|| EXPLICATA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, 1599

VD16 B 1607

II. Libris, qui Canonici nominantur, verbum Dei contineri.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53828](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53828)

Quintus & Iuanes
pro apostol.

suo sermone Paulum Vocans & as fractum: Ioannem, iuuenem
solidulum: Petrum, abnegatorem Dei: Mattheum, fenerator-
rem. Hæc ille.

Porro Martinus Lutherus, & Ioannes Calvinus, & quot-
quot sectatores, & discipuli eorum sunt, hunc ipsum Suenck-
feldij & Libertinorum errorem, Romano Pontifici, toti que
O Catholicæ Ecclesiæ impudentissimo mendacio adscribere
non verentur. Lutheri verba in lib. de Conciliis & Ecclesia,
propè extremo, sic habent: *Papa, hac ipsa de re, penè totum*
orbem terrarum immani mole commentariorum & librorum
referfit, & in meros laqueos conscientiarum, leges, exactiones,
iura diuina & humana, articulos fidei, nomen peccati, & iu-
stitia conuertit: Et meritis sit denuò tradi ignibus suum de-
cretale, facile enim carere posset Ecclesia tali libro, qui horri-
bile & irreparabile damnum dedit in magna parte generis
humani, SACRAM SCRIPTURAM in cæno & puluere se-
peliit, & doctrinam Christianam pene integram deleuit. Hæc
Lutherus, quorum similia passim leguntur in libro aduersus
Regem Angliæ, & in libro de falso statu Cleri, & alibi. Calu-
ni verba initio libri seu instructionis aduersus Anabaptistas
hæc sunt: *Nec enim Papistarum more dicimus, sacrosanctas*
Scripturas missas fieri oportere, Et auctoritati hominum ac-
quiescamus. hoc enim effugium censemus blasphemiam exe-
crabilem esse. Quapropter vt & illorum errorem & horum
mendacium breuiter refellamus, illud in primis statuendum
erit: Propheticos & Apostolicos libros iuxta mentem Eccle-
siæ Catholicæ, & olim in Concilio III. Carthaginensi cap. 47.
& nuper in Concilio Tridentino sess. 4. explicatam, verum
esse verbum Dei, & certam ac stabilem regulam fidei. Id verò
his argumentis comprobamus.

pro prophetis & apostolij
libris scripturis.

CAPVT II.

Libris, qui Canonici nominantur, Verbum Dei
contineri.

Confirmatio
ex scripturis aptet
p. b. r.

RINCIPIO Moses, Prophetæ, Christus ipse,
Ioannes, Apostoli, vel diuina dogmata, ex Scri-
pturis ipsi confirmabant, vel certè ad Scripturas
legendas alios hortabantur, nec vllum vnquam
ad

ad interni spiritus iudicium, Scripturis neglectis, remiserunt. Quorum testimonia non eò à nobis adferentur, quod ab aduersariis magnifera existimemus: sed ne Scripturæ, quarum auctoritate aduersus nos, qui eas meritò veneramur, aduersarij interdum abutuntur, pro eorum sententia facere videantur.

Moses igitur Deuter. 17. Si difficile, inquit, & ambiguum apud te iudicium esse perspexeris, &c. Et infra: Facies quodcumque dixerint, qui præsunt loco, quem elegerit Dominus, & docuerint te iuxta legem eius. Vbi satis apertè sanctus Moses controuersias exortas in populo Dei, ex lege Domini diiudicandas docet. Ad eundem modum & Isaias clamat cap. 8. Ad legem magis & ad testimonium. Et Malachias cap. 2. Labia sacerdotis custodient scientiam, & legem requirent ex ore eius: quia Angelus Domini exercituum est. David quoq; in Psal. 118. Beati qui scrutantur testimonia eius.

Christus verò primùm legationem suam Scripturæ testimonio confirmat, illis Prophetæ verbis in medium allatis, Spiritus Domini super me, eo quod vnixerit me, &c. Deinde Marc. 12. Sadducæos ex diuinis literis confutat, cùm ait: Nonne ideo erratis nescientes Scripturas? Et infra: De mortuis autem quòd resurgant, non legistis in libro Moïsis, &c. Porro Matth. 22. Pharisæis quo alio argumento silentium imposuit, quàm illo, quod ex Dauide deprompsit? Et rursus eisdem Pharisæos non ad spiritum aliquem internum, sed ad Scripturas diuinas reiicit, dicens Ioan. 5. Scrutamini Scripturas.

Iam verò Ioannes Baptista testem legationis suæ, non spiritus interni iudicium, sed Isaiam Prophetam adhibuit. Si quidem interrogatus quis esset: Ego (inquit Ioannis 1.) vox clamantis in deserto, dirigite viam Domini, sicut dixit Isaias Propheta. De Beræensibus illud non sine laude commemoratur, in Actis Apost. cap. 17. quod cùm Paulum Apostolum audiissent, scrutabantur quotidie Scripturas, si hæc ita se haberent. Ipsi verò Apostoli Petrus, Paulus, Ioannes, Iacobus, Iudas, non modò in singulis epistolis frequenter adhibent testimonia legis & Prophetarum, quæ nimis longum esset hoc loco recensere; sed interdum etiam, Scripturarum auctoritatem vniuersè prædicant. Habemus, inquit S. Petrus

» 2. Pet. 1. firmiorem propheticum sermonem, cui benefacitis
 » attendentes, tanquam lucernæ lucenti in caliginoso loco. Et
 » S. Paulus 2. Tim. 3. Ab infantia, inquit, sacras literas nosti, quæ
 » te possunt instruere ad salutem. Omnis Scriptura diuinitus
 » inspirata utilis est ad docendum, ad arguendum, ad corripi-
 » endum, ad erudiendum in iustitia, ut perfectus sit homo Dei,
 » ad omne opus bonum instructus. Denique Deus ipse ad Io-
 » sue cap. 1. Non recedat, inquit, volumen legis huius ab ore
 » tuo, sed meditaberis in eo diebus ac noctibus. Cum Mose igitur
 » pugnant, cum Prophetis, cum Apostolis, cum Christo
 » ipso, ac Deo Patre, & Spiritu sancto, qui sacras literas, & ora-
 » cula diuina contemnunt.

Deinde regula Catholicæ fidei certa notaque esse debet;
 » nam si nota non sit, regula nobis non erit: si certa non sit, ne
 » regula quidem erit. Porro priuata spiritus reuelatio, ut in se
 » certa sit, nobis tamen nota esse nullo modo potest: nisi forte
 » diuinis testimoniis, id est, veris miraculis confirmetur; quo-
 » rum extrema penuria ij præsertim laborant, qui hoc nostro
 » seculo non minus quam ceteri spiritum iactant. Nam quis
 » mihi fidem faciet, non mentiri Anabaptistam, cum se à spi-
 » ritu afflatum dicit? sed fac non mentiri: qua via cognoscam
 » spiritum illum, spiritum lucis, & non spiritum tenebrarum
 » esse? & cum tam multi hoc tempore ducem ac doctorem Spi-
 » ritum sanctum habere se gloriantur, & tamen inter se sic a-
 » nimis sententiisque dissident, ut alij aliis sint hæretici: fieri
 » certè non potest, ut omnes rectè sentiant. Quod si aut fallun-
 » tur omnes, aut quod est omnino necessarium, aliqui: quis af-
 » firmare audebit, ex eorum numero se non esse, qui à spiritu
 » satanæ deluduntur?

At sacris Scripturis, quæ Prophetis & Apostolicis literis
 » continentur, nihil est notius, nihil certius: ut stultissimum
 » esse necesse sit, qui illis fidem esse habendam neget. Notissi-
 » mas enim esse testis est orbis Christianus, & consensus om-
 » nium gentium, apud quas multis iam seculis summam sem-
 » per auctoritatem obtinuerunt: certissimas autem atque verissi-
 » mas esse, nec humana inuenta, sed oracula diuina continere,

PRIMO testis est veritas vaticiniorum, de qua sic loquitur
 S. Augustinus lib. 12. ciuitat. cap. 9. *Scriptura fides mirabilem*
auctoritatem non immeritò habet in orbe terrarum, atque in
 omni-

omnibus gentibus, quas sibi esse credituras, inter cetera, qua dixit, Vera diuinitate prädixit. Et rursus cap. 10. Quanto minus, inquit, credendum est illis literis, quas plenas fabulosas velut antiquitatibus proferre voluerunt, contra auctoritatem notissimorum diuinorumque librorum, qua totum orbem sibi crediturum esse prädixit, & cui totus orbis, sicut ab ea prädicitum est credidit: qua vera se narrasse präterita, ex his, qua futura pränunciauit, cum tanta veritate complentur, ostendit.

SECUNDO, testis est incredibilis quædam & planè diuina conspiratio, atque concordia tot virorum, qui diuersis locis, temporibus, linguis, occasionibus sacra volumina conscripserunt, vt non tam ipsi scriptores diuersi, quam vnus scriptoris diuersi calami fuisse videantur. Itaque rectè Theodoretus præfatione in Psalmos, & S. Gregorius præfatione in Iob, Linguas & manus scriptorum sacrorum nihil aliud, quam Spiritus sancti calamos appellandos esse censuerunt.

Et S. Augustinus lib. 18. ciuit. cap. 41. de hac admirabili concordia Scripturarum loquens: Auctores nostri, in quibus non frustra sacrarum literarum figitur & terminatur Canon, absit vt inter se aliqua ratione dissentiant. Vnde non immerito cum illa scriberent, eis Deum, vel per eos loquutum, non pauci in scholis atque Gymnasiis, litigiosis disputationibus garruli, sed in agris, atque Urbibus, cum doctis atque indoctis, tot tantique populi crediderunt. Ipsi sanè pauci esse debuerunt, ne multitudine vilesceret, quod clarum religione esse oporteret, nec tamen ita pauci, vt eorum non sit miranda consensio. Neque enim in multitudine Philosophorum, qui labore etiam literario monumenta suorum dogmatum reliquerunt, facile quis inuenerit, inter quos cuncta, qua sensere, conueniant.

TERTIO, testis est Deus ipse, qui aliquando cœlesti animaduersione Scripturam hanc suam ab humana prophana-tione defendit. Miranti siquidem Ptolomæo regi, cur diuinorum librorum nulli, neque Historici, neque Poëtæ veteres meminissent, Demetrius Phalereus respondit, vt ex Aristæo referunt Iosephus lib. 12. antiquitat. cap. 2. & Eusebius lib. 8. præparat. Euangel. cap. 1. Diuinam hanc Scripturam esse, atque a Deo ipso datam, propterea si qui prophanorum homi-

num eam attingere voluerunt, eos à Deo percussos continuò resiliisse. Affirmavitque ~~Theopompum~~ quendam, quod aliquid diuinorum voluminum Græca oratione ornare voluerat, subitò mentis quadam agitatione diuinitùs immissa, vehementer perturbatum ab incepto opere coactum esse desistere: ~~Theodorum verò Tragediarum scriptorem~~, quod nescio quid è diuina Scriptura ad fabulam quandam transferre decreuerat, luminibus captum orbatumque esse: ita repentina calamitate insignem temeritatem, continuò esse repressam.

QVARTO, testis est ipsa Scriptura, cuius si veræ fuerunt prædictiones rerum futurarum, vt euentus postea comprobauit, cur vera non sint rerum præsentium testimonia? Verum igitur est quod ait Dauid lib. 2. Reg. cap. 23. Spiritus Domini locutus est per me, & sermo eius per linguam meam. Verum quod ait Zacharias Lucæ 1. Benedictus Dominus Deus Israël, &c. sicut locutus est per os Sanctorum, qui à seculo sunt Prophetarum eius. Verum quod ait Petrus 2. Pet. cap. 1. Spiritu sancto inspirati loquuti sunt sancti Dei homines. Et Paulus 2. Tim. 3. Omnis Scriptura diuinitùs inspirata. Verum denique id, quod omnes Prophetæ identidem repetunt: Hæc dicit Dominus.

POSTREMO, testis est infinitus propè numerus diuinorum miraculorum, quæ omnibus seculis facta sunt ad ea dogmata comprobanda, quæ in his literis continentur.

Quare cùm sacra Scriptura regula credendi certissima tutissimaque sit, sanus profectò non erit, qui ea neglecta spiritus interni saepe fallacis, & semper incerti iudicio se commiserit. Et probè S. Augustinus in prologo de doctrina Christiana, his verbis Christianos admonuit: Caueamus tales tentationes superbissimas & periculosissimas, magisque cogitemus, & ipsum Apostolum Paulum, licet diuina & cœlesti voce prostratum, ad hominem tamen missum esse, vt Sacramenta perciperet, atque copularetur Ecclesiæ: & Centurionem Cornelium, quamuis exauditas orationes eius, eleemosynasque respectas ei Angelus nuntiauerit, Petro tamen traditum imbuendum, per quem non solùm Sacramenta perciperet, sed etiam quid credendum, quid sperandum, quid diligendum esset, audiret.

Huc

Huc accedit, quod prouidentia Dei ita quodque regit, & moderatur, vt cuiusque natura postulat: natura autem hominum id postulat, vt quoniam animo & corpore præditi sumus, & corporalia facilius quàm spiritualia capimus: per ea, quæ sensibus corporis percipiuntur, quasi per quosdam gradus ad spiritualia & cœlestia deducamur. Non igitur omnes vulgò per internum afflatum Deus docet, quid de se credi, quid uè à suis agi velit: sed per corporales literas, quas & cerneremus & legeremus, erudire nos voluit. De illa ciuitate, unde peregrinamur (inquit Augustinus concione secunda in Psal. 90.) hæ literæ nobis venerunt, ipsæ sunt Scripturæ, quæ nos hortantur, vt bene uiuamus.

Neque verò si Dauid, Moses, Isaias, Petrus, Paulus, Ioannes, & alij quidam pauci in cœtum quodammodo Angelorum admissi, ab ipso fonte veritatis, per se sapientiam hauserunt, continuò ceteri etiam homines, neque diuinis literis, neque vllis doctoribus opus habebunt. Alia siquidem ratio esse debet fundamentorum, alia parietum, alia montium, alia collium. Nunquid omnes Apostoli? nunquid omnes Prophetæ? nunquid omnes fundamenta? nunquid omnes montes? & si omnes montes; vbi colles? si omnes fundamenta; vbi domus? si omnes Apostoli & Prophetæ; vbi synagoga populorum? de qua scriptum est in Psal. 7. & synagoga populorum circumdabit te; Nos igitur superedificamur, (vt Apostolus ait in 2. cap. epist. ad Ephes.) super fundamentum Apostolorum & Prophetarum, quorum prædicatione & literis erudimur: illi verò, qui ipsi viderunt, & ministri fuerunt sermonis, sustentantur atque nituntur ipso summo angulari lapide Christo Iesu.

Sole ex oriente, montium cacumina illustrantur; inde autem ad colles, & vsque ad imas valles radij luminis deriuantur. Ita iuxta Psalm. 71. suscipiunt montes pacem populo, & colles iustitiam: *Montes, (inquit S. Augustinus tract. 1. in Ioan.) excelsæ anima sunt, & colles, parua anima sunt; sed ideo montes excipiunt pacem, & colles possint excipere iustitiam. Quæ est iustitia quam colles excipiunt? Fides: qui a iustus ex fide viuunt. Non autem acciperent minores anima fidem, nisi maiores anima, qua montes dicta sunt, ab ipsa sapientia illustrarentur, & possent paruulis traicere, quod possent paruuli*

capere. Et infra: Oculos nostros cum leuamus ad Scripturas, quia per homines ministrata sunt Scriptura, leuamus oculos nostros ad montes, & tunc veniat auxilium nobis.

Postremò, si in quavis humana Repub. sublatis legibus, institutisque maiorum, id unicuique liceret, quod naturali sua prudentia, æquum ac iustum censeret: quanta perturbatio rerum omnium, quanta confusio sequeretur? quàm breui tempore tota ea Respub. funditus interiret? & nemo tamen est, qui non aliquid sapiat in rebus humanis, quique omni prorsus iudicio careat. Quid igitur fieret, si in ea Republica, quæ diuina potius, quàm humana est, & in qua multa necessariò supra rationem naturalem credenda, multa supra humanas vires agenda sunt, sacra eloquia diuinitus inspirata tollerentur è medio, & solus internus afflatus expectandus & sequendus esset? quid, quod maxima pars hominum, ex rudibus & imperitis constat, qui nihil sibi diuinitus indicari, ne per somnium quidem vnquam senserunt; quid igitur isti? expectabunt semper? nihil interim credent? in omnem æternitatem peribunt? an assequentur sine fide iustitiam? vel beatitudinem sine iustitia? Sed habent Suenckfeldiani ac Libertini argumenta, quibus sententiam confirmant ac tueantur suam, scilicet, vt non sine ratione insanire videantur. Illa igitur qualia sint, inspiciamus.

CAPVT III.

Refellitur obiectio ex verbis B. Pauli; Litera occidit, spiritus viuificat.

APOSTOLVS Paulus, inquit, disertis verbis literam à spiritu distinguit, & illam ad Testamentum Vetus aperte reicit, quam etiam occidentem vocat; hunc autem noui Testamenti proprium esse confirmat, & viuificantem nominat. Idoneos, inquit 2. Cor. 3. nos fecit ministros noui Testamenti non literæ, sed spiritus: Litera enim occidit, spiritus autem viuificat. Igitur quemadmodum Vetus Testamentum Iudaorum est, & nihil ad homines Christianos pertinet: ita nec Scriptura diuina, quæ nihil aliud, quàm litera sunt, ad Christianos homines pertinebunt.

Ad